

Zanimive vesti iz življenja naših ljudi po ameriških naselbinah

Federativni klub jugoslovanskih društev v Sheboygan, Wisconsin, priredi 24. septembra zanimiv koncert v Hrvatskem narodnem domu.

Slovenski Narodni Dom v Brooklynu, New York, priredi 25. septembra koncert z igro. Ob tej priložnosti govori jugoslovanski delegat iz Washingtona, generalni konzul iz New Yorka, nastopijo Belkan Mountain Men, poje g. Šubelj in govori g. Marian Pfeifer.

Pred par dnevi se je vrnil iz obiska v stari domovini komisar slovenske frančiškanske province Very Rev. Bernard Ambrožič.

V Pueblo, Colorado, je umrla Slovenka Frances Dremelj, mater devetih otrok. Stara je bila 50 let, doma iz štajerske fare, rojena Jaklič. V Ameriki se je nahajala 29 let.

V Indianapolis, Indiana, je umrl 19. septembra rojak Joseph Bačar, doma iz Stopić pri Šmihelu na Dolenjskem. V Ameriki je bival 30 let. Bil je dolgoletni gostilničar v Indianapolisu. Zapušča ženo in več sorodnikov v Ameriki.

Velika porota v Tazewell okraju, Illinois, je obtožila dva deputa šerifa in privatnega železnicega detektiva, da sta povzročila nasilno smrt slovenskega rudarja Martina Viranta v zaporih v Pekin, Ill. Vsi trije so obtoženi uboja. V istem času sta pa dva odvetnika v imenu sorodnikov pokojnega pripravila obtožbo proti šerifu. Vloženi sta dve tožbi, ena za \$10,000 radi nasilne smrti, druga pa za \$50,000 radi aretacije po krivem.

V Milwaukee, Wisconsin, je smrt pobrala rojaka Matija Vebra, ki je bil tam eden prvih naseljencev, doma iz Radmirja v Savinjski dolini. V Milwaukee je došel leta 1901. Zapušča ženo in hčer omoženo Klenčnik, v starem kraju pa brata in sestro.

George Gruettner, Milwaukee, Wisconsin, o katerem smo poročali nedavno, da je imel ljubezensko razmerje in tri otroke s slovenskim dekletom Margaret Puhek, je bil zadnje dni obsojen v zapor od enega do treh let. Najstarejšega otroka Puhkove, hčerko, katero je Gruettnerjeva žena vzgajala skoro štiri leta, ne da bi bila vedela, da je njen mož otrokov oče, je sodišče prisodilo pravi materi. Gruettnerjeva žena nima svojih otrok.

V Sharon, Pa., sta Mr. John in Karolina Smith praznovala 25. letnico svojega zakonskega življenja ob navzočnosti večjega števila prijateljev in prijateljic.

Smrtna kosa

Včeraj popoldne je preminul v St. Luke's bolnici mladenič Geo. Kotarski, rodom Hrvat, star 18 let. Rojen je bil v Clevelandu, kjer zapušča očima in mачeho, sestro, 4 popol sestre in enega pol brata. Bil je član društva sv. Petra št. 30 HKZ. Pogreb se vrši iz hiše žalosti na 14615 Sylvia Ave. v ponedeljek ob 8:30 v cerkev Marije Vnebovzete in na sv. Pavla pokopališče pod vodstvom August F. Svetek. Iskreno sožalje vsem sorodnikom.

Sestanek v Euclidu

Klub društev fare sv. Kristine na Bliss Road ima v soboto večer jako važen sestanek v šolskih prostorih. Prosi se vse priizadeti, da so gotovo navzoči.

Raketirstvo velja Ameriko mnogo več kot jo je veljala svetovna vojna

Washington, 23. septembra. Zločini povzročijo danes več škode in večje stroške, kot pa jo je povzročila udeležba Zedinjenih držav v svetovni vojni, se je izjavil Gordon F. Hoffsteter, ekskuzivni direktor organizacije za preiskavo zločinov. Hoffsteter je govoril pred konvencijo National Conference of Government. Zlasti so pa škodljivi ameriški raketirji. Mr. Hoffsteter je opisal raketirstvo kot "zaroto kontrolirati kako industrijo ali obrt, ustrahovati industrijo in obrt, izsiljevati denar s silo, obrekovanjem, požigom, odpeljavo oseb, umorom in bombami." Edina stvar, kateri se raketirstvo primerja — rak. Raketirstvo žre globoko v mišičevje našega javnega življenja. Pravo raketirstvo, je dejal Hoffsteter, obstoji iz štirih elementov: iz trgovcev ali trgovskih organizacij. Iz voditeljev organiziranega delavstva, iz posameznikov zločinskih skupin in podkupljivih politikarjev. Izjavil je, da s tem ne misli obsoditi vseh trgovcev ali unijskih voditeljev, katerih večina je poštena, toda v obeh vrstah se dobijo izdajalci. Oba bi morala začeti čistiti v svojih lastnih prostorih.

Svarilo Ameriki, da je previdna z Japonci

Paris, 23. septembra. Poroča se v dobro poučenih krogih, da sta Francija in Anglija baje posvarili Ameriko, naj bo previdna, kako nastopa proti Japonci. To je zvedel senator Reed, ki je govoril včeraj z angleškimi kot s francoskim ministerskim predsednikom. Anglija in Francija da sta pripravljene pomagati Japonci, in vsako vmešavanje od strani Amerike bi bilo zavrjeno.

Silno znižani stroški

Oddelek za javno postrežbo v Clevelandu je odkar je nastopil vladno župan Miller znižal stroške za \$984,463, in to v sedmih mesecih, odkar načeljuje vladi župan Miller. Da se je potrošilo toliko manj je odgovoren župan Miller, ki je odpravil vse nepotrebne stroške, a v prvi vrsti je odgovorno dejstvo, ker je mesto zgubilo prispevek davka za gasolin, ki je prej šel v mestno blagajno, in so s tem denarjem popravljali ceste, dočim je ta denar sedaj odtegnjen mestni vladi in je bil izročen dobrodelnim družbam za podpiranje brezposelnih. Miller je tedaj izjavil, da je bolje, ako ljudje delajo in sami zaslužijo, kot pa če dobijo podporo, toda ni prodl s svojim predlogom.

Ta je odkritosrčen

Anton Mihali, 25 let star, je stal pred sodnikom v Akronu, Ohio, obtožen večjega števila ropov. Ko ga je sodnik vprašal, če razume obtožnico, je Mihali prikimal in rekel: "Razumel sem vse, le državni pravdnik se je zmotil. Obdolžil me je štirih ropov, v resnici sem pa oropal šest prostorov. Prosim, da se to popravi." Sodnik se je zahvalil odkritosrčnosti obtožencu in ga obsodil v 10 let zapor.

Poroka

Miss Irma Intihar, 20971 Goller Ave. se poroči danes ob 9. uri zjutraj v cerkvi sv. Kristine z Mr. Edward Eppichom, 718 E. 162nd St. Iskrene čestitke! * Laški red železne krone je bil podeljen Henry Fordu po Musoliniju.

Jutri je predstava za brezposelne

Pristni starokrajški kolovrati, izdelani po Slovencu mojstru, nalašč za sijajno narodno predstavo "Domen" v nedeljo, 25. septembra, brhke in zgovorne predice, vaška dekleta in fantje, krasno doneči fantovski zbor, najmilejše slovenske narodne pesmice, bučna harmonika, tragedija in komedija, žalost in veselje, vse to vsebuje nenavadno privlačna narodna igra "Domen," katero boste imeli priliko videti jutri na odru S. N. Doma.

Nad 30 izbornih igralcev in igralke je na delu in skušnjah več kot dva meseca, da vprizorijo enkrat igro, ki vam bo ugajala od prvega prizora do zadnjega, da vam pokažejo, kako se mora igra v resnici pravilno igrati. Tako izbornih igralcev nismo še zlepa videli na našem odru, kot nastopijo v nedeljo pri dobrodelni predstavi "Domen" v Slovenskem Narodnem Domu. Žal bo vsakomur, kdor ne pride in ki ima količjak zanimanja za v resnici krasno narodno igro.

Žal vam bo lahko dvakrat, kajti enakih iger niti vsako leto ne dobite na našem slovenskem odru v Clevelandu, in drugič, ker bo izostal vaš malenkostni prispevek za vaše lačne sobrate-trpine, ki so mesece brez dela in brez vsakih sredstev. Igro priredi namreč "Ameriška Domovina," ki pokrije dosti stroškov. Ves dobiček prireditve gre izključno našim slovenskim brezposelnim družinam. Menda vsakogar, kdor ima srce za svojega brata in sestro, ki trpita, pa ne po svoji lastni krivdi, presune in boli ta beda in gorje našega naroda, katere je toliko v naselbini. In kdor ima srce in čut za brata, ta bo gotovo prišel, prispeval čerih 50 centov, da vidi najlepšo igro na slovenskem odru.

Bratje in sestre širom Clevelanda in v okolici, nikdar vas nismo še zamljali k udeležbi, kadarkoli je bilo treba nastopiti s skupnimi močmi, da znatno olajšamo gorje in trpljenje stoterim. Lansko leto so naši slovenski farmerji prispevali nad \$2,000 vrednosti živeža, letos pa prireja "Ameriška Domovina" že drugo prireditev v korist slovenskih brezposelnih. In danes, po preteku sedmih mesecev, pred bližajočo se zimo, ponovno kliče bratska srca na pomoč trpečim bratom in sestram!

Nas vse, igralce in igralke, ter druge, stane mnogo truda in tudi denarnih žrtv, da se priredi tako velika in veličastna igra kot je "Domen." Vsak se po svoje žrtvuje za pomoč bližnjemu. In ali se bo dobilo v nedeljo 1,500 Slovencev in Slovenk v Clevelandu, ki bodo s 50 centi, ali mogoče z enim dolarjem pomagali nabrati sklad našim najbolj potrebnim? Upamo da, kajti slovenska zavest in slovensko blago srce še nikdar ni odreklo pomoči, kadar se je klicalo narod, da pomaga.

In toliko krasnih narodnih noš, toliko finega fantovskega petja, toliko narodnih pesmic niste še zlepa videli, najbrž še nikdar, pri eni sami slovenski predstavi, kot bo to v nedeljo pri "Domnu." Omenili smo že, da nastopi med drugimi pevskimi tudi miloglasna Josephine Lauschetova v mnogih novih in starih slovenskih pesmicah, in jo bo spremljal odlični pianist Mr. Charles Zerman. Med fanti, ki bodo vodili lepo domačo petje na vasi bomo opazili odličnega našega Frank Pluta in mnogo drugih priznanih in izvrstnih pevcev. Pesmi same že zaslužijo, da jih slišite, ko bodo doneli zborci po vasi ob mraku v večernih urah, medtem ko se dvojce ljubečih src skriva pred samopasnim sovražnikom, ki skuša uničiti njuno srečo.

Prizor za prizorom, nastop za nastopom, vse bo v najlepši harmoniji pod spretnim vodstvom Mr. Louis Oblaka. Skratka, to bo predstava, kakor mora predstava biti, direktn in značilen izraz dogodkov iz burnega življenja našega naroda. In ko imate zavest, da ste zadovoljno motrili dejanje za dejanjem in se naslajali ob prizorih in petju, imate pa tudi še bolj močno, bolj plemenito zavest, da ste pomagali svojemu bratu-trpinu do kosa kruha. Pridite, ko vas prijazno vabimo in lepo prosimo!

Vstopnice za dobre seže, po \$1.00 ali po 50 centov, lahko se dobite pri Mrs. Mary Kushlan v S. N. Domu do 5. ure zvečer v nedeljo. Pozneje se prenesejo k glavni blagajni. Slovensko občinstvo, ki ima čuteče srce, je prijazno vabljen, da napolni dvorano.

Državni pravdnik bo "udaril" v ponedeljek

Včeraj je prišlo do sporazuma med državnim pravdnikom in med zagovorniki, ki zagovarjajo obtožene republikanske veličine, da bodo trije sodniki vodili ob ravnavo proti obtoženim, namesto porotnikov. Obenem so bili izbrani tudi sodniki in sicer: John P. Dempsey, Homer G. Powell in Virgil J. Terrell. Prva dva sta republikanca, zadnji je demokrat.

Obravnava se začne v ponedeljek, in državni pravdnik Lieghey je včeraj sporočil, da bo takoj v otvoritvenem govoru povedal smernico svojega napada na pram obtožencem, in bo korak za korakom pokazal dokaze, ki jih ima država. Prikaže se, da bo govor državnega pravdnika trajal par ur.

Obtoženci imajo šest zagovornikov, med katerimi se nahajajo najbolj znani odvetniki mesta. Vsak izmed teh zagovornikov bo imel govor, v katerem bo skušal dokazati, da njih klient ni kriv. Pričakuje se torej, da bo to vzele ves dan. Državni pravdnik bo na to pozval šest prič, vsi uslužbenci davčnega urada izza onega časa, ko je bil tam prvi oproda Mascheta: neomejen gospodar, Alex Bernstein. "Takoj v prvem govoru jim bom dal razumeti, kako silnega zločina so obtoženi,"

je dejal Lieghey.

Kot znano, so obtoženci potom svojih zagovornikov skušali takoj potem, ko so bili obtoženi, prisiliti državnega pravdnika, da jim naprej pove bistvo njegove tožbe, česar pa državni pravdnik ni hotel storiti, in sodnija mu je dala prav. Tako obtoženci se danes ne vedo, od katerega konca jih bo državni pravdnik "lopnil," kot se je Lieghey sam izjavil.

Tatvina davčnega denarja stane državo neštete tisoče. 42 državnih nadzornikov knjig je iskalo štiri mesece primanjkljaj, trije državni pravdniki so že mesece na delu, obravnava ta teden je veljala že par tisočakov, tako da je država poleg ukradenega svote zopet ob ponovne ogromne tisočke. Vse to morajo seveda plačati davkoplačevalci. Ni čud, da torej, da niso mogli izbrati porotnikov, ker je sleherni človek v Clevelandu že prišel do prepričanja, da morajo biti tatovi javnega denarja občutno obsojeni.

V izbrane sodnike se ima lahko precej zaupanja, ker so vsi trije znani kot pošteni, vestni sodniki. Odločevala bosta dva sodnika, in obtoženci so se podpisali, da se podvržejo njih razsodbi. Seveda imajo pozneje pravico pritožiti se na višjo sodnijo.

Pričakuje se, da bo obravnava trajala nekako tri tedne, in da bo stotine in stotine prič poklicanih.

Panika je minula

Col. Leonard Ayres, podpredsednik The Cleveland Trust Co., in eden finančnih prerokov v Ameriki, je govoril včeraj 18 direktorjem 4. federalnega distrikta, katerim je izjavil, da ogorjena panike, ki je nastal radi depresije, je sedaj pogašen, in čas je prišel, da se hiša, ki je zgorela, znova zgradi. Panika je v kraju, le posledice depresije so še občutne. Izjavil je, da so finančni zavodi danes dobili kredit, in kjerkoli je kredit, tam pride tudi delo. Promet na borzi sicer ni še stalen, in cene včasih tudi padejo, toda v primeri z dviganjem, so cene le bolj visoke, kot so bile pred meseci. "Verigo zboljšanja časov gradijo sedaj, člen za členom," je rekel Ayres.

Ječa prenapolnjena

Šerif Sulzmann ima te dni polne roke dela. Nova ječa, ki je bila narejena, da skrbi za 600 jetnikov, je prenapolnjena. Nekaj nad 600 jetnikov se nahaja v zaporih, kar je rekordno število.

Roosevelt koketira s progresivci v republikanski stranki za glasove

San Francisco, 23. septembra. Governor Roosevelt je došel v Californijo, kjer ima svoj dom Herbert Hoover, njegov glavni nasprotnik za predsedništvo. Takoj po prihodu je Roosevelt direktno začel vabiti progresivne republikance, ki imajo v Californiji veliko moč, v svoj tabor. Roosevelt je imel govor v Sacramento, glavnem mestu Californije, v katerem je med drugim dejal: "Zlasti pa me veseli, da govorim tudi v Sacramento, to, ko me poslušajo someščani moža, ki je dosti pripomogel, da se je napredna ideja razširila, in ki je vedno s pogumom nastopal v vseh javnih zadevah. V misli imam senatorja Hiram Johnsona, dolgoletnega borca v vrstah za pravi ameriški napredek. Radujem se radi njegovih besed, ki jih je izustil dan prej, rekoč, da vlada, ki misli in dela samo za par privilegirancev in pozabi farmerje, katerim odnasejo domove, da vlada, ki znižuje plače, da je nemogoče živeti, da taka vlada ni vredna svojega imena." Pomniti je treba, da je napredni element države Californije v letu 1916 pripomogel, da je bil Wilson kot demokrat izvoljen predsednikom.

Novi newyorški župan postavno v uradu

New York, 23. septembra. Joseph V. McKee, bivši predsednik aldermanov v New Yorku, ki je z resignacijo župana Walkerja postal newyorški župan, se postavno nahaja v uradu, je odločila sodnija, in izvanredne volitve za volitev župana novembra meseca, so nepostavne. Volitve se morajo vršiti šele novembra, 1933.

Miss Florence Allen

Kot znano kandidira v 22. okraju za kongresmana sodnica Florence Allen. Dosedaj se ženska še ni izjavila, kakšno stališče zavzema glede odprave prohibicije, pač pa o tem predmetu trdovratno molči. Miss Allen kandidira na demokratičnem tiketu v 22. okraju, kamor spada jo naši rojaki od E. 110. ceste naprej vzhodno do mestne meje, pa tudi vsi oni v Euclidu. Zenske, ki se borijo za odpravo prohibicije, so zahtevale od Miss Allen, da se odločno izjavi glede svojega stališča o prohibiciji, toda doslej se od nje ni moglo dobiti še nobene izjave.

Nova pošta

Iz Washingtona se poroča, da so odstranjene zadnje zapreke za zgradnjo nove pošte v Clevelandu, ki bo veljala \$5,250,000. V 14 dneh bodo načrti gotovi, nakar bodo dali pogodbenikom 30 dni časa, da pošljejo ponudbe, in takoj potem se prične z delom, kjer bo precej delavcev dobilo delo.

Socialisti med seboj

Socialisti so pravzaprav razdeljeni v dve stranki, katerih ena je socialistična, druga se pa imenuje socialistično-delavska. Potem pride še komunistična stranka. Med seboj bijejo ravno tako neizprosen boj kot napram republikancem in demokratom.

Kupijo knjige

Slovenska narodna čitalnica v Lorainu, Ohio, kupi dobro ohranjene slovenske knjige. Rojaki, ki imajo večjo zbirko knjig, naj prišijo na Slovensko čitalnico, 3118 Pearl Ave., Lorain, Ohio, vlog.

Nemci gotovo pričakujejo v kratkem povratka stare monarhije

V Cleveland se je vrnil jako poznani rabinec Brickner, ki je dalj časa potoval po Evropi. Izjavil se je sledeče: "Ne bo dolgo, in Nemčija bo zopet ustavna monarhija. In vladal bo član bivše cesarske hiše. Večina Nemcev želi monarhijo. Če bi bilo v Evropi kaj prida denarja, bi nastala že jutri vojna. In če bo v Evropi nova vojna, pride komunizem na površje. Rusija, Nemčija, Italija in Avstrija bodo skupno nastopili proti Franciji, dočim bo Anglija nevtralna. V Evropi se nihče ne briga za ameriški dolg. Niti dolarja ne bodo plačali. In vsa Evropa je silno vesela, ker se nahaja Amerika v depresiji, ker so nam pač nevoščljivi silnega premoženja, ki je zbrano v Ameriki."

Oče nabil svojega otroka, da je umrl

Harrisburg, Ark., 23. septembra. Šerif je aretirar farmerja Harry Ledbetter, ki je star 31 let. Farmer je obdolžen, da je pretepel svojega 2 let starega sina do smrti. Farmer je prinesel včeraj silno razmesarjeno truplo otroka na dom, rekoč, da je otrok padel po skalah in si zlomil tilnik. Pravi, da je otroka v resnici udaril, ker se mu ni umaknil, toda pozneje je otrok padel in se ubil. Toda na truplu se poznajo silni udarci prizadeti z usnjenim pasom.

Državljska šola

Z rednim poukom o ameriškem državljanstvu se prične v četrtek, 29. septembra, ob 7. uri zvečer v veliki dvorani javne knjižnice na 55. cesti in St. Clair Ave. Vhod iz 55. ceste. Pripravljeno naj se vsi oni, ki so že pet let v Ameriki in imajo dve leti prvi papir. Moški kot ženske se lahko oglašijo. Žene, katerih možje so državljani, ne potrebujejo prvega papirja in se lahko takoj prijavijo. Pouk bo sprva se vršil po enkrat na teden, in sicer vsak četrtek, če pa garantira število učencev in učenk, se pouk lahko vrši dvakrat na teden. Povejte to onim, ki niso še državljani, da se vpišejo takoj v začetku, da pozneje, ko pouk napreduje, ne motijo pouka z novim pristopanjem.

Kampanja za governorja

Governor države Ohio, George White, je včeraj otvoril svojo kampanjo za ponovno izvolitev v Clevelandu. White je demokrat. Izjavil je, da bo Ohio oddala letos pol milijona glasov večine Rooseveltu in demokratu. Glede republikanskega kandidata za governorja, Ingallsa, se je White izjavil: "Je to lep, mlad dečko, toda premlad in preveč bogat, da bi razumel priproste ljudi."

Demokrati v Newburgu

V torek, 27. septembra, se vrši seja Slovenskega demokratskega kluba v 28. vardi, v Newburgu. Seja se prične točno ob pol 8. uri zvečer v prostorih S. N. Doma. Sleherni član naj bo navzoč, in vpišejo se lahko tudi novi člani in članice.

Standard banka

Poroča se, da nameravajo v kratkem odpreti Standard banko, ki je zaprla vrata lanskega decembra. Od \$2,150,000, kar je bilo "neiztirjljivega" so dobili že skoro vso svoto razven \$286,000. Ko je banka zaprla decembra meseca je imela \$13,200,000 vlog.

“AMERIŠKA DOMOVINA”

(AMERICAN HOME)

SLOVENIAN DAILY NEWSPAPER

Published daily except Sundays and Holidays

NAROČNINA:

Za Ameriko in Kanado na leto \$5.50. Za Cleveland, po pošti, celo leto \$7.00. Za Ameriko in Kanado, pol leta \$3.00. Za Cleveland, po pošti, pol leta \$3.50. Za Cleveland po raznašalcih: celo leto \$5.50; pol leta \$3.00; četrt \$1.75. Za Evropo, celo leto \$8.00; pol leta \$4.00; za četrt leta \$2.50. Posamezna številka 3 cente.

Vsa pisma, dopise in denarne pošiljave naslovite: Ameriška Domovina, 6117 St. Clair Ave., Cleveland, O. Tel. Henderson 0628

JAMES DEBEVEC and LOUIS J. PIRC, Editors and Publishers.

Entered as second class matter January 5th, 1909, at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3d, 1879.

83 No. 225, Sat., Sept. 24th, 1932

Slovenske šole v Clevelandu

Pogum našega naroda nikdar ne vpade. Priznано dejstvo je, da ima slovenski narod zelo malo slabšev v svojih vrstah. Najboljši dokaz temu so današnji depresijski časi, ko je toliko tisočev našega naroda brez dela in zaslužka, toda narodu ni zginitil pogum, in kot močne duše, kot značajni ljudje se borijo in borijo naprej, vedoč, da vedno ne more tako ostati ki je danes.

Svet je šel tekot tisočletij svojega obstanka skozi krize in depresije, od katerih so bile mnoge silnejše kot je današnja. Pa vendar svet ni prenehal, ljudje, močni ljudje, ki ne upajajo, so prestali krizo in trpljenje in nadaljevali z življenjem. Tudi današnja kriza bo prestana, kajti vse na svetu je minljivo, in minljiva mora tudi biti današnja gospodarska depresija.

V takih časih se človek čudi našemu narodu, kako zbira svoje sile in si skuša pomagati samemu sebi, ne samo v gospodarskem oziru, pač pa celo v narodnem, kulturnem oziru. Dejstvo je, da ravno v teh zadnjih treh letih smo Slovenci v Clevelandu prišli na idejo, da poučujemo naše otroke v materinskem jeziku, v slovenščini.

Pot je pokazalo vodstvo Slovenskega Narodnega Doma v Clevelandu, ki je pred leti ustanovilo značajno in uspešno slovensko šolo za slovensko mladino, rojeno v Clevelandu. Stotine in stotine slovenskih otrok pohaja prostovoljno, na prijazno sodelovanje z zavednimi slovenskimi očeti in materami, v te slovenske šole, in srečo imamo, da smo ves čas obstanka slovenske šole imeli nepristranske, požrtvovalne učitelje in učiteljice, ki so s prijazno besedo in pravo narodno zavestjo dosegli, da je danes v Clevelandu par tisoč slovenskih otrok, ki ne samo razumejo slovensko govorico, pač pa so tudi ponosni, da so Slovenci, sinovi in hčerke slovenskih mater, in ki se nikdar niti pred ameriško javnostjo ne sramujejo govoriti in misliti slovensko.

Naj povdarimo na tem mestu, da ne mala zasluga za slovensko šolo gre idealnemu našemu rojaku Ivan Zormanu in prvemu predsedniku slovenske šole S. N. Doma, dr. Frank J. Kernu. Kar je prav, se mora priznati.

Vzgledu narodno zavednih ljudi pri Slovenskem Narodnem Domu na St. Clair Ave. so sledili narodni elementi pri Slovenskem Delavskem Domu na Waterloo Road in pri Slovenskem Domu na Holmes Ave. in zlasti tudi pri slovenski farni šoli sv. Lovrenca v Newburgu. Tako, da danes lahko trdimo, da v štirih omenjenih prostorih pohaja letno 2,000 slovenskih fantičev in dekličev k slovenskemu pouku, in če pomislimo, da je v mnogih slučajih to že naš tretji rod v Ameriki, ki se danes uči slovenščine z uspehom in ponosom, nam tudi v teh težkih časih nudi prijetno zavest dejstva, da pri nas v Clevelandu ni resnica pesniški izrek, da "ne hčere, ne sina po meni ne bo!"

Da to niso prazne besede nam pričajo sijajne predstave naše mladine na odrih naših domov. Kaj ta mladina danes vse doprinese v slovenščini, to vedo oni, ki posejajo naše mladinske predstave. In pomislite, da so to med njimi otroci, katerih oče ali mati sta že bila rojena v Ameriki. Ne malo je pripomogla k vsemu temu naša prelepa slovenska narodna pesmica. V stotine in stotine domov slovenskih ponese pot pisca teh vrstic tekom leta, in v skoro slehernem ni otroka, starega od 6 do 20 let, ki ne bi znal zapeti par najlepših slovenskih pesmic, pravih biservov naroda.

Narod, ki samega sebe spoštuje, narod, ki ima voljo in značaj, da se ohrani narod, ki žrtvuje za svoje pošteno ime, tak narod ni posvečen poginu. Tak narod pride skozi najbolj težavne čase do napredka, do sijajne bodočnosti. V spomin nam prihajajo besede enega največjih Amerikancev, pokojnega predsednika Woodrow Wilsona, ki je dejal: "Izmed nas ni nihče pravi Amerikanec! V Ameriko smo vsi prišli tekom zadnjih 400 let. Originalni stanovanjci Amerike so bili Indijanci! Vzeli smo jim njih šege in običaje, podjarmili smo jih, pa danes izumirajo."

"Narod, ki neče umreti, naj ohrani svoje šege in običaje. Predvsem svojo govorico. Toliko večji in znamenitejši je človek, ki ne govori samo enega jezika, pač pa se lahko pogovori z mnogimi drugimi. Predvsem pa naj vsakdo ohrani jezik svojega očeta in matere. Otrok, ki ni spoštoval očeta in matere, tudi sebe ne bo. Amerika potrebuje značajnih ljudi, in značajni ljudje so spoštovalci svojih mater in očetov."

Te dni odpirajo naše slovenske šole svoje prostore. Matere in očetje, pošljite svoje otroke, kjerkoli morete, v slovensko šolo. Vaš otrok bo postal značajen, ko vas bo lepo razumel v slovenščini, vaši narodni zavodi, vaši domovi, društva in vsa naša podjetja bodo še dolgo procvitala, ako bodo znali naši otroci že spoštovati to, kar vam je najdražje.

D O P I S I

Cleveland (Newburg), O. — Poletje se že nagiblje proti koncu. Le še malo dni imamo, v katerih se moremo še malo povešati v lepi jesenski naravi, ki nam nudi tako krasen pogled, ki nam zori jo zemski sadeži. Zato gre vsak rad malo na izlet, da tako malo zadosti svojemu srcu. Le še malo dni imamo, v katerih se moremo še malo povešati v lepi jesenski naravi, ki nam nudi tako krasen pogled, ki nam zori jo zemski sadeži. Zato

so sklenile, da se še enkrat v tem letu skupno poselesimo. V ta namen se bo priredila vrtna veselica 2. oktobra na cerkvenih prostorih v Maple Heights. Zato že sedaj vabimo vse ljubitelje zabave, da se poslužijo te prilike. Vršile se bodo razne tekme in tudi valjerji bodo leteli po zraku. V tem bodo zastopani tudi možje. Tam bosta postavljena Adam in Eva: mož je se bodo spravili v valjerji nad Evo, žene pa nad Adama. To bo smeha.

Mr. Vadnal je trdno prepričan, da bodo možje iz Jutrovega odnesli zmago in se že sedaj baha, kako bo s ponosom vozil zmagovalca domov. Če so res tam taki korenjaki, jim že sedaj častitamo. Vsi iz Jutrovega naj se zberejo pri Delavski dvorani na Prince Ave. in Mr. Vadnal bo že skrbel, da pridete na pravo mesto. Ura bo že javljena pozneje. Vsi, ki imate svoje avtomobile, pa vzemite svoje prijatelje seboj. Čeprav nimate denarja, pridite vseeno, da nas bo več.

Kakor se je pognal za svojo okolico Mr. Vadnal, se je postavila Mrs. Helen Tomažič za svojo okolico. Prepričana je, da pride zmagovalka na Vineyard ali pa na Rosewood. Zato je sama lepo nagrado kupila ker ve, da ostane v njeni bližini. Torej če bi kdo v tisti okolici videl, da leti kaka žena z valjerjem za možem, naj ne misli nič slabega, ker to bo le vaja.

Vsi tisti, ki pimate svojih avtomobilov, se zberite pri Mrs. Helen Tomažič, 8804 Vineyard Ave. Tje bomo poslane truck, da bo vse skupaj odpeljal na veselico. Ker nismo imele časa, da bi vse obiskale v tisti okolici, smo izročile vse Mrs. Tomažič, da ona dela za nas med svojimi prijatelji. Torej če nam hoče kateri kaj pomagati, naj izroči Mrs. Tomažič dobrotke ali drugo.

Ker gre polovica dobička za slovensko šolo, se pripravljamo vsem za udeležbo v kolikor mogoče velikem številu. Za ples bomo računali samo en cent za vsak ples. Tako se bo lahko vsak poceni naplesal. Ohajčan bo imel govor iz Mr. Rud. Novakove zidane. Njegov govor se bo lahko slišal daleč naokrog. Mislim, da bo agitiral, da se mu da pravica v vsaki kleti. Veliko bo še drugih stvari, o katerih bom pisala prihodnjič.

Vse to se bo vršilo pod vodstvom podružnice št. 15 Slovenske ženske Zveze. Ker sem že pri pisavi, naj omenim, da se vrši skupni sestanek vseh podružnic iz Clevelanda v ponedeljek 26. septembra ob 7:30 zvečer v cerkveni dvorani na Holmes Ave. Vse tiste podružnice, ki niste poslane svojih zastopnic na zadnji sestanek, skrbite, da jih pošljete sedaj. Boljše je, če nas je več podružnic na tej seji. Na seji se bo zapisalo vsa imena in naslove zastopnic, da si potem dopisujemo če bo potrebno.

Končno pozdravljam vse čitatelje Ameriške Domovine, listu pa želim mnogo uspeha.

Apolonija Kic.

Pravni nasveti

Piše Frank V. Opaskar

Vprašanje: Ker smo bili brez vseh dohodkov že per let, nam je ves prihranjeni denar pošel. Zaraditega smo zaostali na davkih in na obrestih na banki. Zdaj nam banka grozi, da nam bo hišo prodala. Jaz pa mislim, da ne sme, ker smo prej redno plačevali. Prosim pojasnila. Tudi bi Vas rada vprašala, če nam lahko zapro vodo, ker jo ne moremo plačati.—F.J.

Odgovor: Vsaka vknjižba je napravljena tako, da v slučaju, ako ne plačate davka ali obresti ali na glavnico, da izgubite pravico do hiše. Banka vam v takem slučaju lahko prodaja hišo potom sodnije. Če se hiša prodaja več kot pa je dolga, potem Vi dobite preostalo. Če se pa ne prodaja za dovolj visoko ceno, ste pa Vi še vedno dolžni za pri-

manjklaj. Tudi če ste prej redno plačevali, Vam to sedaj nič ne pomaga.

Kar se tiče vode Vam to mesto lahko zapre, ako je niste plačali. Sedaj se pogajajo, da bi to preprečili, ampak ni še nič definitivnega, na kakšni podlagi bi mogli preskrbeti za take, kateri ne morejo plačati za vodo, ki jo rabijo.

Vprašanje: Živimo v bližnji naselbini M.H. Neki sosed nas vedno opravlja in pa napada nas in neše otroke, tako da je nemogoče živeti v miru. Ne vemo kaj bi napravili in zato prosimo pojasnila.—H.L.

Odgovor: Ker stanujete izven Clevelanda, Vam je nemogoče obrniti se na policijskega prosekutorja. Lahko se pa obrnete do Vašega mirovnega sodnika, W. D. Wolf ali pa do župana. Vložite pritožbo in on bo potem poklical te ljudi na zagovor in bodo morali položiti "Peace bond," da Vas bodo v bodoče pustili v miru.

Vprašanje: V slučaju, da se jez podpišem za katerega, ki je bil aretiran radi tepeža, sem li jaz odgovoren za poškodbe, ki jih je on povzročil, ako on ne plača?—L.N.

Odgovor: Ko podpišete bond za oprostitev človeka, ki je bil aretiran, garantirate s tem samo to, da ne bo ušel iz mesta, ampak da bo prišel na sodnijo označeni dan in sprejel kazni, katere mu bo prisojena. S tem bondom pa ne garantirate za nobene po-

TI SE NE BOJE PEKLA

Misijonarji so imeli v južno-afriškem okraju Natal precej uspeha. Posebno mnogo so jih spreobrnilo v mestu Durban, katerega prebivalci skoro po večini govorijo angleški jezik, kar je mnogo pomagalo angleškim misijonarjem pri njih delu.

Misijonarji so posebno podočevali domačinom grozo peklenškega ognja, katerega bodo okusili, ako se ne spreobrnejo od starega praznoverja. Toda pred kratkim so pa postali domačini nekeke mlačni do gorečih naukov misijonarjev. Tudi pred peklenjskim ognjem niso kazali domačini nikakega strahu več in misijonarjem kar naravnost izjavili, da se ga ne boje. Poizvedovanje pred to nenadno mlačnostjo domačinov je pokazalo, da je prišla v odnotne kraje skupina indijskih duhovnov, ki časte boga ognja, da bi tamosnjim domačinom prergnali vse strah pred mukami na onem svetu in da bi jih pridobili za svojo vero. Ti duhovni so razglasili, da kdor se pridruži njih veri, temu se ni treba bati ne vročine ne goreče žrjavice in do tega tudi peklenšček s svojimi ostrimi vžigalnimi nobenih moči, ker privrženec te vere si lahko zasadi šivanke in žeblje v telo, ne da bi pri tem čutil kakih bolečin.

Da bi ti indijski duhovni potrdili svoje izjave, večkrat uprizorjajo v indijski mošej ceremonije v počast bogu ognja, h katerim se vedno zbere velika množica ljudstva. Tudi misijonarjem je bilo dovoljeno, da so si ogledali te ceremonije. Najprej so zažgali velik kur drv, dokler ni bila sama žareča žrjavica. Potem so prišli na lice mesta indijski duhovni, sutris imenovani, ob spremstvu ropota bobnov. Gornji del njih telesa je bil gol in posejan z žebli in šivankami, ki so jim bile zarinjene globoko v meso. Pokazali so tudi jezike, ki so jim bili prebojeni s šivankami. Okrog žrjavice so najprej nesli boga ognja, potem so pa začeli duhovni stopati po goreči žrjavici, ki je bila raztresena v obsegu kakih pet štirjaskih čevljev. Noben ni pokazal, da se mu posebnemu mudi, ampak vsak je počasi prestavljal bosa noge v žrjavico. Nekateri so to pot napravili le celo dvakrat. Potem so stopali duhovni dostojanstveno v mošejo, kjer so jih preiskali zdravniki in misijonarji.

Da je bila žrjavica res goreča, je pričelo dejstvo, da je ža-

škodbe. Vprašanje: Rad bi zvedel, ako je mogoče iztirjati dolg od človeka, ki sedaj živi v Pennsylvaniji. Dolžan mi je čez 300 dolarjev in slišim, da ima precej premoženja, ampak meni nič ne plača, ker misli da ga ne morem tirjat, ker je v drugi državi.

Odgovor: Seveda imate pravico ga tirjat in potom sodnije mu lahko naložite ta dolg na vso njegovo premoženje. Seveda se bo moral vložiti tožba v okraju, kjer on sedaj živi, ne pa v tem mestu, kjer Vi živite. Lahko pa to storite, ako daste v oskrb to stvar odvetniku in bo že on preskrbel vso stvar, samo da veste kje stanuje in kakšno premoženje ali pa delo da ima.

Vprašanje: Morem li ustaviti plačo nekega vojaka, ki mi je dolžan že več let in ki mi obljubljuje da bo plačal, pa nikoli ne plača?

Odgovor: Tehnično je seve to mogoče, ampak praktično pa ni, ker vlada ne upošteva nobene stvari, kar se tičejo vojaštva. Tem plača toliko na mesec, brez ozira na to, koliko so morda dolžni po svetu. Radi tega bi bilo brešuspešno, ako bi sodnija zahtevala del njegove plače, ker vlada ne bi plačala in vlado se pa ne more tožiti. To sicer ni pravično, toda vendar je nemogoče drugače Vam svetovati kot da počakate, dokler bo dotični izpuščen iz armade, predno morete z uspehom kaj dobiti potom sodnije.

rela od nje velika vročina. In da ta žrjavica bosim nogam ni nič škodovala, se je prepričala preiskovalna komisija. Razun, da se je ožgala dlaka na nogah, ni bilo opaziti nikake opekline na podplatih in ne drugje. Tudi niso zavarovali podplatov s kako plastjo negorljive tvarine. ampak so bile noge čisto bosa. Potem so jim potegnili iz telesa žreblje in šivanke, toda pri tem se ni prikazalo nič krvi in nobenih bolečin niso kazali. Te predstave hoje po žrjavici so se večkrat uprizorile in so napravile na domačine velik vtis. Če so privrženci boga ognja neobčutljivi proti vsaki vročini in ognju, kje pa naj bi se bali pred peklo? Tako so se vpraševali domačini in trumoma pristopali tej veri. Misijonarji so se obrnili na policijo, da bi prepovedala take predstave, toda angleška vlada pravi, dokler se vsa stvar vrši mirno, jih bo pustila pri miru.

NARODNA

Ko so fantje proti vasi šli, lepe pesmi so prepevali, jaz pa nisem pel, nisem bil vesel, pa tudi z njimi nisem šel.

Taval sem pod okence moje drage, verne ljubice; ona sladko spi, ona mirno spi in se nič več ne prebudi!

Pojdem sam na grob zeleni, z rožicami posajeni, tam si vtrgam cvet, tam si vtrgam cvet, ki je ljubezni moji svet.

PREVEČ NI DOBRO

Časopisje poroča o nekem kanadskem inženjerju, ki je bil po-zvan v Rusijo, da pomaga državi v njenem petletnem produktivnem delu. Inženjer je postavil v Rusiji velikianski valivni stroj za valenje piščet. Aparat je deloval pod nadzorstvom inženjerje brez hibe. Iz 50,000 jakek, ki jih je vložil inženjer v valivni stroj, se je izleglo 49,700 piščet. Ko je potem inženjer izročil stroj v obratovanje nekemu domačinu, je hotel ta še bolj izkazati. Hotel je z večjo temperaturo povzročiti hitrejšo izvalitev piščet. Toda tukaj se je zopet izkazalo pravilo, da nobena stvar ni dobra, če jo je preveč. Mesto, da so se v stroju

izvalila piščeta, je bilo v aparatu 50,000 trdo kuhanih jajec. Vendar časopisje ne garantira istosti te vesti.

Prevzeta banka

People Savings Bank v Lorainu, ki je bila ustanovljena leta 1917, je bila prevzeta po Cleveland Trust banki.

Dnevna vprašanja

- Koliko demokratičnih predsednikov je bilo izvoljenih od George Washingtona naprej? Ali so bile kake druge politične stranke, razven demokratične in republikanske v preteklih dnevih ameriške republike?
- Koliko časa sme državljan biti odsoten iz države Ohio, da lahko v državi voli in ima tu stalno bivališče?
- Katere narodnosti in državne pripadnosti so otroci, rojeni na širokem morju?
- Ali ni bil predsednik Hoover član Wilsonovega kabineta?
- Kako more državljan Zednjenih držav dobiti svoje dekle iz tuje dežele?

Odgovori na vprašanja

- Odkar je bil izvoljen prvi predsednik George Washington, smo imeli že enajst demokratičnih predsednikov, toda le sedem izmed teh so se nazivali demokrati. Demokratično stranko je ustanovil predsednik Thomas Jefferson, poleg Lincolna največji ameriški predsednik, toda Jefferson se je prvotno nazival republikanec. Predsednik Martin Van Buren je spisal zanimivo knjigo, v kateri pripoveduje, da so se demokrati najprvo nazivali demokrati-republikanci, pozneje pa samo demokrati. Jackson je bil prvi predsednik, ki je trdil, da je demokrat. Sledeči demokratični predsedniki so bili izvoljeni od postanka ameriške republike: Jefferson, Monroe, Madison, John Quincy Adams, Jackson, Van Buren, Polk, Pierce, Buchanan, Cleveland, Wilson.
- Ako prebivalec države Ohio zapusti državo Ohio na primer radi dela in ostane izven države radi dela, in če se ne registrira v drugi državi in ima trden namen vrniti se v Ohio, tedaj ostane tak državljan postaven prebivalec države Ohio in lahko voli v Ohio, kakor hitro se zopet vrne sem. Da, če želi, pošlje volivni odbor pri vsaki volitvi volivne listke v drugo državo, katere tak državljan zaznamuje in vrne volivnemu uradu, in njegov glas je štet.
- Otrok rojen na širokem morju dobi narodnost svojih staršev. Ako se pa ladja nahaja v vodah, ki že pripadajo neki državi, tedaj dobi otrok državljanstvo dotične države, vendar ne vse dotlej, dokler naselniška oblast ni tega potrdila.
- Herbert Hoover ni bil nikdar član Wilsonovega kabineta, pač pa mu je Wilson poveril nadzorovanje razdelitve živeža gladnim v Evropi.
- Edina pot, da dobite svoje dekle iz tujezemstva, je, da greste v dotično deželo, kjer biva dekle in se tam z njo poročite. Kot žena ameriškega državljanca ji ni treba čakati na kvoto, da pride v Ameriko. Potrebno je pa, da vložite pri najbližjem ameriškem konzulu tozadevno prošnjo, in treba je počakati v tujezemstvu, dokler ne pride odobritev prošnje iz Washingtona, kar preskrbi tozadevno ameriški konzul, ki je najbližji mesta, kjer se dekle nahaja.

Če verjamete al' pa ne.

Mož se odpravlja z doma, da gre malo pomarjašat k prijatelju, kjer ga je že čakala družba. Ko si pripenja ovratnico, se oglasi njegova boljša polovica: "Ti, ampak to ti pa povem, če boš zopet tako pozno prišel domov, kot zadnji teden, da ne bom govorila s teboj dva tedna." "Jako dobro, ljuba ženska, samo da boš držala besedo."

Fant ni šel v šolo in drugi dan pošlje oče listek učitelju z besedami: "Prosim, gospod učitelj, da oprostite, ker naš fant včeraj ni prišel v šolo; dobil je namreč včeraj malo sestrico in vam obljubljam, da se kaj takega ne bo več zgodilo."

Mati je oprostila svojo hčerko, ker ni prišla v šolo, s sledečimi vrtcami: "Naša Micka včeraj ni mogla v šolo, imela je nahod z odličnim spoštovanjem Jera Hudnik."

Pripoveduje se o zakrknjenem morilcu, ki je bil obsojen na smrt. Kmalu zatem je zbolel in stregli so mu jako skrbno, da je nekega dne jetniški zdravnik izjavil, da je obsojenec dovolj pri moči, da gre na morišče. Oblast je ukazala, da bo obglavljen prihodnji petek. Ko je obsojenec o tem zvedel, je izjavil: "Na petek se pa že ne pustim obglaviti, ker to bi mi lahko prineslo nesrečo." Zato so na njegovo prošnjo prestavili smrtno obsodbo na ponedeljek zjutraj zarano. To pa obsojencu zopet ni bilo všeč, da je nevoljno vzdiknil: "Brez zajtrka pa že ne grem na oni svet!"

V nedeljo ga obišče v ječi duhovnik, da bi ga pripravil za večnost. Toda trdovratni grešnik ga zavrne z besedami: "Prihranite si svoje besede, ker bom v 24 urah govoril že osebno z Vašim gospodarjem." Ko ga v ponedeljek zjutraj zbude, se jetnik veselo zasmije: "No, ta teden bom pa srečno pričel."

Pred jetnišnico ga čaka njegova žena, ki vzame od njega ganljivo slovo, in ga končno prosi, da bi smela prisostvovati obglavljenju. Ko ji mož to prepove, se žena razhudi, pa pravi: "Ti mi pa res ne privoščiš nobenega veselja," se obrne in gre domov.

Ko so ga peljali na vozu na morišče, je videl, kako ljudje hitijo proti kraju sodbe. Zato jim zakliče: "Ljudje božji, kam pa tako hitite, saj brez mene ne bo nič!"

Začne močno deževati. "Oh, kakšno grdo vreme," reče jetnik proti stražniku. Ta pa mu odvrne: "Ti si lahko vesel, ker greš samo tje, ampak mi, ki bomo morali v tem vremenu še nazaj." Na morišču pripomni obsojenec sodniku: "Ali ne bi mogli obsodbo preložiti za par dni? Danes imam tako strašen glavobol!"

Ko položi obsojenec glavo na ttnalo, mu pripomni krvnik: "Bodi pogumen in miren in nikar ne izgubi glave v zadnjem trenutku!" Ravno ko je hotel krvnik zamahnuti z mečem, pride glasnik, ki prinese sporočilo, da je obsojenec pomiloščen v do smrtne ječe. "Je pa tudi zadnji čas, da mi to poveste," je ravno-dušno pripomnil obsojenec.

V nekem mestecu bi morali obesiti nekega morilca. Ker tam niso imeli nobenega krvnika, bi ga morali dobiti iz stolnega mesta. Toda stroški za to bi znašali 200 kron, kar se je občini zdela prevelika potrat. Zato je občinski svet sklenil, da si prihrani 100 kron. Dajo obsojencu 100 kron, ga izpuste in mu naročijo naj se obesi sam kjer se hoče.

VSAKO LETO IZLET V AFRIKO

Ko začne spomladi solnce bo-
žati naše travnike in gozdove in
se začneja zemlja prebujati iz
zimskega spanja, nam prinese
najbolj očiten pomladanski po-
zdrav lastavice, ki prilete zopet
z juga in se vselijo v svoja stara
gnezda. Z njimi pride navadno
pomlad in ko čeblija in čivka
vsak grm in vsako drevo, je po-
mlad v deželi. Pri nas so naj-
bolj znane med pticami selilke
lastavice. Vsak jih ljubi in
gospodar je prav vesel, če si
zgledi mlad lastavičar par svoje
gnezdo pod stropom v veži ali
kake na skednju. Hitro teče po-
letje in ko se zvale mladiči, jih
lastavičarji par z vneto pita in re-
di. Potem se začno za mladiče
v poletju prve vaje v letanju.
Vedno daljše poletje napravlja-
jo mladiči. Na jesen, ko začne
prvo deževje, pa se začno
zbirati lastavičarji krdela, ki po-
sedajo na brzjavah in v cerkvenih
zvonikih. Nekega dne
pa se kakor na ukaz začno dvigati
jate in nas zapuščajo. Lete
na jug v toplejše kraje in se
umikajo mrazu. Vzele so s seboj
poletje, nam pa je ostala čmeri-
kava jesen.

Pa niso edino lastavice, ki se
selijo na jesen na jug. Prav za-
nimiva ptica, ki je pa pri nas ne
poznamo, pač pa v Prekmurju, je
štorclja. Tudi ta prileti vsako
let dolgo pot in se niso jeno so-
pet vrača. Štorclje so znane
zlasti radi tega, ker gnezdi na
vadno na slemenih streh, na
dimnikih in sploh na visokih in
nedostopnih krajih. Prav tako,
kakor lastavice, se vračajo ved-
no k tistem gnezdom, tako da
kmetje v nekaj letih svoje štor-
clje uprav poznajo.

Že zgodaj spomladi prinese
noč štorclje na svoja poletna bi-
vališča. V zgodnjem jutru vi-
dimo kmet v vesela njegova deca,
da so prišli krilati gostje. Štor-
clja in "štorcljež" ogledujeta pre-
cej razcefrano gnezdo, ki je osta-
lo od lanskega leta na strehi. Z
lo od lanskega leta na strehi. Z
vso vneto graditja in popravlja-
ta gnezdo, ki je v jesenskem de-
ževju in po zimi radi snega mno-
go trpelo. Prava zidarja sta.
Nosita skupaj dračje in zelenje.
Kmalu je gnezdo zopet poprav-
ljeno, zgrajena je mehka zibalka
za mladiče. Zlasti samica je
pridna pri delu. Njen možek
— "štorcljež" pomaga kar se da,
hkrati pa nosi svoji družici iz
luž in mlak črve in žabe. Ka-
dar pa oba ogledujeta svoje de-
lo, tedaj ponosno stopata po sle-
menu strehe in klopotata s klju-
noma. Ko se štorclja vsede v
popravljen gnezdo, ležijo kma-
lu tri jajca v njem. Štorclja se
ne premakne več z gnezda. —
Vali jajca. "Štorcljež" pa ji
nosi hrane v izobilju.

Ko je minilo nekaj tednov za-
četi štorclja, da so jajca pod njo
oživila. Mladiči se kljujejo ob
lupino in drug za drugim se pri-
kljujejo iz jajčec. Srečna ma-
mica jih ogleduje, štorcljež po-
nosno stopa sem in tja in že ve
kaj ga čaka. Pitati bo moral
kar štiri kljune. In to da mno-
go dele, saj mladiči pojedjo vse,
kar vidijo. Štorclja le malo
kdaj zapusti gnezdo. Vsak dan
zleti le po enkrat z gnezda, da
se malo pretegne. Takrat pa
bdi "štorcljež" nad mladiči in
pazi, da se ne zgodi nesreča. Saj
so tako radovedni in kaj hitro
bi kdo padel iz gnezda, se sko-
tali po strehi in se ubil. Ven-
dar postajajo te skrbi vedno in
vendo manjše. Mladiči dora-
ščajo in že bijejo s krili.

Koncem junija pa si ogleda
očka mladiče in napove vaje v
letanju. Največji praznik za
mladiče je dan, ko smejo prvič
preskusiti svoja krila in se spu-
stiti z visokega gnezda na zem-
ljo. Vsi trije poskušajo in se
nerodno poganjajo iz gnezda.
Oba stara jima kažeta, kako je
treba stopiti in kako se pogrtati
v zrak. Končno se posreči mla-
diču, ki je prvi zlezal iz jajca,
da se pravilno odžene z gnezda
in prileti na tla. Malo trdo je
sicer preletel na travnik, ven-
dar je ponosen na ta svoj prvi

polet. Tudi druga dva nočeta
zaostati in prvič so vsi trije na
zelenem travniku. Vsa srečna
jih gleda štorclja z gnezda.
Štorcljež pa jim za plačilo po-
kaže žabe v luži, in mladiči si
smejo sami ujeti svoj prvi plen.
— Dan za dnem se ponavljajo
vaje, mladiči so vedno bolj spre-
tni in vedno daljše proge prele-
te lahko brez prestanka. Kon-
cem avgusta pa se pripravi vsa
družina na pot. Še je vroče in
nihče niti ne sluti, da bo prišla
jesen. Vendar žene štorclje
skrita želja na pot v daljno Afri-
ko. Kakor, da bi jih vabil ne-
slišen klic, se zberejo in koncem
avgusta odleto v velikanskih ja-
tah proti jugu.

Gotovo je že marsikdo z ob-
čudovanjem opazoval ptice selil-
ke, ki se s tako zakonito redovi-
tostjo odpravljajo jeseni na jug
in spomladi zopet vračajo. Tudi
znanstveniki so si že ubijali gla-
ve, zakaj ptice selilke s tako ne-
razumljivo točnostjo odhajajo in
prihajajo. Znanost do zadnje-
ga časa ni znala pojasniti te tako
naravne skrivnosti. In še da-
nes poznamo le malenkosti o tem
preseljevanju ptičev. — Zakaj
nas prav za prav zapuščajo na
jesen ptice selilke? Navadno
mislimo, da prisli ptičje pomanj-
kanje hrane in mraz bližajoče
se zime na polet v južne kraje.
Vendar temu ni tako. Vse ptice
selilke nas namreč zapuščajo še
preje, preden se jim življenjske
razmere občutno poslabšajo; ve-
čina od njih, tako štorclje, kuka-
vice, smrdokavre in druge, nas
pa že zapuste v najhujši poletni
vročini, v avgustu, ko je hrane
v izobilju in še največja vroči-
na. Pomanjkanje in mraz jih
torej ne ženeta na jug. Sicer
pa ptice selilke nikdar ne doži-
ve mraza v naših krajih, zlasti
ne mladiči in zatorej pred ne-
poznanim ne morejo bežati. Mor-
da, bo kdo rekel, stare in izku-
šene ptice pouče mlade. Tudi
to ne drži! Kako pa je mogoče,
da odleto prav tako mladiči, ka-
teterim "so takoj potem, ko" so se
izvalili, vzeli starše na jesen sa-
mi od sebe, četudi jih izpuste še
le takrat, ko so ptice njihove vr-
ste že vse odletele. In najbolj
zanimivo pri tem je to, da taki
zaostali mladiči lete po isti po-
ti, kakor lete njihovi sovrstniki,
dasi je potov na jug nešteto.
Kdo jih je naučil? Nasprotno
pa lastavice, katere se v ujetni-
štvu, pod vodstvom človeka, iz-
vale mnogo prekasno, ne odleto,
ko pritisne mraz. Take lasta-
vice ostanejo pri nas in poginejo,
čeprav bi jih pripeljal eno-
dnevno polet na jug. Vse kaže,
da ne žene ptic, niti pomanjka-
nje hrane, niti mraz na jug. Že-
ne jih za nas nepoznan notranji
zakon, ki najbrž odvisi od tega,
da morejo živeti ptice le gotov
določen čas na severu in prava-
tako na jugu.

Na svetu je mnogo takozvanih
ptičjih postaj, ki zasledujejo
preseljevanje ptic. Na teh po-
stajah ujamejo navadno mnogo
ptic seliv in jim pritrde okrog
nog majhne aluminjaste obročke.
Na ta način so ugotovili, v kak-
šnih smereh letajo ptice na jug,
oziroma v Afriko. Na teh po-
stajah so opazovali ptice in ugo-
tovali sledeče: Krajsanje dneva
je morda delni povod, da se pti-
ce selijo na jug. Nadalje so ugo-
tovali, da takozvana ščitna žle-
za se pred poletom na jug precej
posuši, pred odletom z juga na
sever pa močno oteče. Prav te
postaje so se zanimale tudi za
čudovito spretnost, ki jo poka-
žejo ptici, da najdejo zopet na-
zaj do svojih gnezd iz prejš-
njih let. Da bi vodili mladiče
stari izkušeni ptici, ni verjetno.
Saj lete smrdokavre in kukavi-
ce posamič in samo ponoči, tako
da o vodstvu med poletom ne
more biti govora. Verjetno je,
da imajo ptice selilke poseben
čut, ki je podoben delovanju ra-
dijskih aparatov, s pomočjo ka-
terih si letalci v zraku lahko ve-
dno določijo svojo lego.

Točno so doslej dognali le
smeri, po katerih lete ptice selil-
ke. To je bilo mogoče ugotoviti
s ptici, katerim so postaje pri-
vezale okrog nog obročke. Naj-
bolj zanimiva so pota lastavic
in štorclj. Lastavice iz Anglije,
severne Francije in Španije le-
te čez Anglijo, Severno in za-
hodno Francijo, čez Pireneje in
Španijo; ko preleto gibraltarsko
ožino, lete čez Maroko naprej v
notranjost Afrike. Lastavice iz
Nemčije, Švice pa lete čez Alpe,
nato čez Italijo, Sicilijo in Sre-
dozemsko morje v Afriko. Lasta-
vice iz srednje in južne Fran-
cije, južne Nemčije, Češke, Av-
strije, Jugoslavije in Madjarske,
pa lete ob severnem robu Alp
čez Dunaj in ogrsko nizavo, na-
to čez Rumunijo in mimo Cari-
grada v Malo Azijo, nato nad
sirijsko puščavo v Egipt. Tu-
di štorclje imajo troje različnih
potov, dočim se ostali ptičji raz-
dele po treh glavnih potih. Pr-
va glavna pot je takozvana za-
hodna obalska smer, ki teče ob
obalah Baltiškega morja, Sever-
nega morja in Atlantskega ocea-
na v Afriko. Druga je takozva-
na italijansko-španska smer, po
kateri lete ptičji iz vzhodne Ev-
rope po severni Italiji, po južni
Franciji in Španiji v Afriko.
Tretja je jadransko-tunezijska
smer, po kateri letajo ptičji iz
severne in vzhodne Evrope ob
obeh obalah Jadranskega morja
v Afriko.

Zanimivo je tudi, da ptice se-
likke ne lete tako hitro, kakor
mislimo. Večinoma lete po 50
do 70 km na uro. Na dan pa
preleto n. pr. štorclje 200 km,
drugi ptičji pa še manj. Seveda
so med njimi izjeme in race ter
deževniki lete n. pr. po več tisoč
kilometrov brez prestanka. Vi-
šina, v kateri lete, ni velika.
Včasih lete le nekaj metrov nad
zemljo ali morjem večinoma pa
par sto metrov visoko. V viši-
nah po več tisoč metrov pa lete
takrat, kadar morajo čez gore.
Zanimivi so rekordi, ki so jih
ptice selilke dosegle. Tako so
našli v južni Afriki morsko la-
stavico, ki je imela na nogi ob-
roček, ki so ji ga nataknili v
severni Kanadi v Ameriki. V
Nemčiji pa so našli ptičje iz Ame-
rike, ki so preleteli Alasko, Be-
ringovo morje, Sibirijo in sever-
no Evropo. Že samo te daljave
dokazujejo, da polet ptič selilk
ni beg pred mrazom in lakoto,
ampak da slede v svojem poletu
le nam doslej popolnoma ne-
znanemu zakonu narave.

MESTNE VESTI

Bo in ne bo

Iz Washingtona se poroča, da
rekonstrukcijska korporacija
skoro gotovo ne bo dovolila \$1-
000,000 Cuyahoga okraju za od-
pomoč brezposelnim, toda mest-
na vlada pa bo skoro gotovo do-
bila \$2,807,000, za kar je prosila.

Volitve prizadete

Ali se vam kaj sanja, koliko
veljajo predsedniške volitve v
Clevelandu? Najbrž ne. Vo-
lilni uradniki pravijo, da bodo
veljale letos \$220,000. Volilnih
uradnikov, ki pomagajo voliv-
cem v volilnih kočah, je 6700.
Od teh dobi vsak \$10,00 plače
na volilni dan. Kje je pa štet-
je, kurjava in luč za 800 volil-
nih koč, nadziranje. Sama tisko-
vina velja \$40,000. In volilni
odbor pravi, da ima samo \$180-
000 na razpolago. Okrajni ko-
misarji bodo morali poiskati še
\$40,000.

Zgube s parniki

Kompanije, ki operirajo pa-
rnike na velikih jezerih imajo le-
tos zgube \$175,000, dočim so lan-
sko leto imele \$43,000 čistega do-
bička.

Voda za Maple Heights

Župan vasi Maple Heights,
Charles Holtz, je izjavil, da bo
njegova uprava našla pot, da se
plačajo računi za vodo v stano-
vanju onih ljudi, ki v resnici ne
morejo plačati računov.

* Rev. Coughlin v Detroitu bo
16. oktobra zopet začel z radio
govori ob nedeljah.

FR. JAKLIČ:

PEKLENA SVOBODA

Povest o ljubljanski in izanski
revoluciji leta 1848

Tako je rastel Krivanoga in
gledal, kako so učinkovale nje-
gove besede. Ko je umolknil, je
pa odmevalo:

"Jaz že ne grem k narodni
straži! Nihče ne pojde. Nihče
se ne sme vpisati. Nobene tlake
več!"

Matjaž iz Loke se pa vendar
ni mogel premagati in je spenil:
"Jaz sem pa drugače slišal."
"Ti vse narobe slišiš! Ti bi
rad vse zmešal!" je zagrmelo
okrog njega.

"Meni ga dajte v roke, tiste-
ga podrepana graščinskega, ti-
sto zjčče z Maha," je zavpil Ma-
ček in se zagnal proti Matjažu,
ves srdit in z iztegnjenimi roka-
mi.

Tepež bi bil nastal in slabo bi
se bilo godilo Matjažu, ako bi
se ne bil umeknil in zbežal.

Ko se je bilo vznemirjenje po-
leglo in si je bil Tone popravlil
grlo, je vprašal:

"Kdo pojde k narodni straži,
graščaka varovat in gospoda?
Kdo pojde na tlako?"

Trenutno se ni nihče oglašil, a
potem je iz kota zagrmelo:

"Bučo stočemo vsakemu, ki
bi šel na tlako k narodni stra-
ži!"

Malnarček je tako zinil in
vsem je vzel besedo z jezika, da
je odmevalo po hiši, veži in pred
hišo:

"Po buči vsakega, ki bi se vpis-
al! Vse dol! Vsa tlaka je
preč!"

"Ne bo nas dila graščina nič
več!" je dostavil Krivanoga.
"Niks Gelt naj v Ljubljani ko-
mandira! Nerodna straža naj
po Ljubljani špandira! Pri nas
je vse dol. Kmet je sedaj sam
svoj gospod. Vivat! Živio!"

Vse je zatulilo okrog njega, da
se je tresla hiša in se je razleg-
nilo po vasi in je val veselja
pljusnil do zadnje hiše na Stu-
dencu.

"Urbar! Tone! Na urbar si
pozabil. Kmetje, urbar! To je
poglavitno! Ta vam dela krivi-
ce," je Ahtik jeknil poln skrbi,
ko se je bilo grmenje že nekoli-
to pleglo. "Urbar je treba do-
biti v roke. Urbar mora kmet
popraviti tako, da bo tudi za
kmeta prav."

Ahtik se je bil zagrizel v mi-
sel, dobiti v roke urbar.

"Tudi urbar bo naš! Vse mo-
ra biti prav! Tudi urbar mora-
mo popraviti. Ponj pojdemo in
dobili ga bomo, četudi ga skri-
jejo vragu v čreva!"

Tako je potolažil Tone Ahtika
in njegove podjetne besede so
povzročile nov vihar navdušenja,
ki se je bliskovito širil od "Zla-
te kočmajke" na vse strani.

"Udri, Cecman!"

SEDMO POGlavJE

Grofova kočija v jarku

Svoboda je dihnila preko de-
žel in prostost je zaigrala po
skočni ples povsod, koder so za-
čutili ljudje, da so odnehale ve-
zi.

"Vse dol! Ni tlake! Ni dese-
tine! Kmet koga se pa bojiš?
Juhuhuh!"

"Udri, Cecman! Udri!"

"Kmet, pokonci!"

V gostilnah je šumelo kakor
v panju pred rojenjem in pred
gostilnami so čakale gruč mo-
ških, mladih in starih, ki so po-
stajale čimdalje večje in glas-
nejše. Tudi ženske niso mogle
premagati radovednosti in so
prišle zraven.

Večina ljudi, ki so bili pri pr-
vi maši, zlasti moški, je itak
ostalo na Studencu, in ko so pri-
hajali k drugi maši, so ostali še
tisti, tako da so bile vasi pod
Krimom in v gorah skoraj praz-
ne.

Pri fari pa je bilo polno živ-
ljenja in vrvjenja. Neka omotica
je bila navdala ljudi, omotica, ki
ni izvirala od pijače, dasi so si
ga nekateri precej privoščili.
Ljudje so občutili kar potrebo po

razgrajanju in razburjanju, ho-
telo se jim je rogoviljenja in
prerekanja. Kdor je govoril, je
kričal in grozil na vse strani in
mahal z rokami okrog sebe:

"Vse dol!" je bil navaden
sklep govorov in na vseh straneh
je tudi odmevalo: "Vse dol!"

Pač so bili na Izanskem tudi
ljudje, ki so bili drugačnih mi-
slilih in razgovorov, ki so mislili
trezneje, ki so bili mnenja, da bi
uvedli svobodo. Kajpak so bili
tudi taki, ki se jim je zdelo vse
nespametno, ki se jim je zdelo
najugodnejše pod graščinskim
gospodstvom in niso mogli misli-
ti, kako bi bilo, ako bi jim gra-
ščinski valpet vedno ne čepel na
vratu. Ti so se zgrajali nad oni-
mi, ki so hoteli vse prevrniti in
prekucniti.

"Saj imata pravico tudi gra-
ščak in gospod! Vsi moramo ži-
veti!"

Marsikdo izmed tako mislečih
bi bil pripravljen vstopiti k na-
rodni straži, zakaj slišali so pra-
viti graščinske ljudi, kako bi bi-
la potrebna. Zanj so je priza-
dejal zlasti logar izanskega oko-
liša in pisar, pripočela sta jo
tudi gospoda duhovnika.

Ljudi je zmešalo govorjenje,
da je narodna straža samo nova
tlaka. Slišali so tudi groznejše,
da jim razbijajo buče, ako se vpise-
jo v narodno stražo. Postajali
so malodušni, graščinski ljudje
jim niso mogli viliti pravega go-
guma, čeprav so jim zatrjevali,
da se bodo v graščini zapisovali
k narodni straži in da se bo sam
gospod grof prišel vpisat, ker je
pač tako, da smo vsi enaki.

Pri drugi maši je koncem pri-
dige gospod kaplan zopet opozo-
ril, da se bo ustanovila narodna
straža, in je priporočal možem
in fantom, naj pristopijo. Vpiso-
vali bodo v gradu.

"V varstvo prostosti in zagoto-
vitev svobode!" Tako je pouda-
ril gospod kaplan potrebo na-
rodne straže.

In zato ni bilo čudno, da je
stopilo na Izanskem tisto nedeljo
vprašanje narodne straže v
ospredje in je proti polnevu po-
tisnilo v ozadje tudi vprašanje
tlake in desetine, o čemer so
razpravljali le še tako na strani,
po kotih, mirno in preudarno,
na vse strani še vedno nezaupli-
vo, češ, saj ne bo vse skupaj nič
res.

"Samo govorjenje je. Mi bo-
mo pa še dalje hodili na tlako in
nam bodo jemali desetino."

"Graščina bo kaj odnehala."
Ali je že kdo kdaj kaj takega si-
šal?

"Mitnice so pa le že dol!"

Ta ugovor jim je zopet vtil no-
vega upanja in zaupanje v Kri-
vanoga je zopet postalo večje.

"Nobene tlake več! Nobene
'nerodne straže' nečemo! Izanci
smo samosvoji! Nihče nas ne bo
komandiral. Ne graščak ne gos-
pod! Frajost! Vivat svoboda!
Vse dol!"

Tako je delal javno mnenje na
Izanskem Tone Krivanoga tisti
dan pri "Zlati kočmajki" in ta-
ko so ponavljali za njim njegovi
somišljeniki pri "Pustem Janezu"
in po drugih
krmah, po cesti, na "placu" in
povsod, kjerkoli je bil kdo.

Tone, Ahtik, Malnarček,
Štrumbelj, Maček, Glavanov Ja-
nez in drugi so hodili od gostilne
do gostilne, po cesti od grada do
spodnjega konca vasi, pred cer-
kvijo in za cerkvijo, in kjerkoli
so se nastavljali ljudje, povsod
so vpili:

"Izanci smo samosvoji! Nih-
če nas ne bo komandiral. 'Ne-
rodne straže' nečemo. Vse dol!
Prostost je! Nobene tlake več."

Vpričo tako burnega javnega
mnenja je kajpak izginila vsa
javna naklonjenost za narodno
stražo, tembolj, ko je še siloviti
Maček iz Podgozda, ki so se ga
izogibali vsi graščinski gozdarji
in velpti, da je svobodnejše gos-
podaril po graščinskih gozdih
kakor sam gnadjivi gospod grof,
grozil na vse pretege:

"Mrzel bo, kdor se zapíše!"

In toisto so ponavljali njegovi
sinovi.

Mačkov se pa niso bali samo
graščinski ljudje, temveč tudi

drugi, zakaj marsikdo se je že
držal za trebuh in klical vse mi-
le majke na pomoč, ki je bil pri-
šel z Mački navzkriž.

Tako so se Izanci pripravljali
na ustanovitev narodne straže in
radovedni pričakovali tistega
"gospoda" iz Ljubljane, ki so ga
bili gospod župnik napovedali in
ki bo ustanavljal "nerodno stra-
žo."

Izpraševali so sem in tja, ali
kdo pozna tistega "gospoda," tu-
di od Krivanoga so hoteli zvede-
ti, ali ga pozna. Pa nihče ga ni
poznal, niti slutil, kdo neki bi bil
tisti "gospod."

"Bežal bo, naj bo kdorkoli, ali
bo pa dobil, da jih bo pomnil
do sodnega dne."

Tako je zagrozil Tone in so
grozili drugi ter čakali na cesti
in se ozirali, odkod bo prišel ti-
sti, ki bo vpeljeval narodno stra-
žo. Največja gneča je bila sre-
di vasi, kjer se cepi nova cesta
proti Ljubljani. Od tam je bilo
videti po cesti gor in dol.

Tam se je sukal tudi Krivano-
ga, kadar se je utegnil odtrgati
od "Zlate kočmajke" in ni imel
opravka pri "Pustem Janezu" ali
pa pri "Mesarju."

Tam so se razlegali divji kri-
ki: "Vse dol! Izanci smo samo-
svoji! Nikogar se več ne boji-
mo. Živela frajost! Tlaka in
desetina je preč, ne bo nas dila
graščina več! Udri, Cecman!"

In odmevalo je po vsej vasi:
"Udri, Cecman!"

Iz gostlin se je pa slišalo tr-
kanje kozarcev, z bokali so tol-
kli po mizah in vpili: "Vina gor!
Danes je ura! Udri!"

Sunder ni postal nič manjši,
ko je odzvonilo k popoldanski
službi božji. Nekaj žensk in na-
dušljivih starcev je šlo v cer-
kev poslušat božjo besedo, drugo
je ostalo in pričakovalo dogo-
dkov, ki so se pripravljali kakor
hudo vreme.

Služba božja še ni bilo konča-
na, ko je priskakljala novica od
gruče do gruče: "Grof se pelje!"

Drugi se ni nihče vozil v čet-
ver po izanskih cestah kakor
gnadjivi gospod grof; zato so
ljudje, ki so se motovili po go-
renjem koncu vasi in razločili že
pod Kremenico četverovprežno
kočijo, lahko ugenili, kdo se pe-
lje, in so svoje zaznanje s pri-
mernim spoštovanjem in stra-
hom poslali dalje po vasi, da so
tako videli povsod:

"Gospod grof se pelje! Gra-
ščinski se peljejo! Turjačan je
na cesti."

(Dalje prihodnjič.)

DNEVNE VESTI

Pennsylvania dobi dva in
pol milijona pomoči

Washington, 23. septembra.
Zvezna rekonstrukcijska korpo-
racija je dovolila trem okrajem
v Pennsylvaniji \$2,500,000 za
pomoč brezposelnim. Izjavil se
je, da če bi governor in državna
postavodaja Pennsylvanije sto-
rila svojo polno dolžnost, da bi
bila Pennsylvanija boljše preskrb-
ljena kot je.

30,000,000 radio apar-
tov je na svetu

Washington, 23. septembra.
Na vsem svetu se nahaja danes
nekaj nad 30,000,000 radio apa-
ratov, in več kot polovica teh
aparatur se nahaja v Zedinjenih
državah. Za \$23,000,000 vred-
nosti radio aparatov je bilo eks-
portiranih iz Zedinjenih držav
tekot lanskega leta.

Jeklarski delavci štrajka-
jo radi znižanja

Berlin, 23. septembra. 400
delavcev Wittman jeklarske to-
varne na Vestfalskem je zaštraj-
kalo, ker jim je bila radi vladne
odredbe znižana plača za 10 od-
stotkov. 100 drugih delavcev ni
hotelo na štrajk.

Število zveznih uslužben-
cev je znižano

Washington, 23. septembra.
Civilna komisija Zed. držav je
črtala s plačilne liste 3056 zvez-
nih uslužbencev. Tekom enega
leta se je število zveznih usluž-
bencev znižalo že za 13,000.

Ostra beseda povzročila
samomor moža

New York, 23. septembra. Mrs.
Willard Earls je rekla svojemu
možu naj gre in popravi streho,
ki pušča vodo. Mož ni hotel iti.
"Oh, če bi bila steklenica žranja
pod streho, bi gotovo takoj te-
kel!" je rekla žena z ostrim gla-
som. Mož je po teh besedah se-

ARNOLD ZWIG:

Slučaj narednika Griše

Za "Ameriško Domovino" prestavi M. U.

Med bolj važnimi ustanovami Kommandature je bila tudi velika kantina v kateri so, kakor je ysem dobro znano, molzili iz junaških sinov "Vatterlanda" onih petdesetihtriftenigov, ki so jih prejemale kot plačo. Pogonska sila kantine so bili: rufajster von Brettschneider in narednik Halbscheid, narednik Spierauge in faktotum "kantinski" Maks. Kantina je bila nameščena v obširni trgovini Rafaela Samichstein-a, katerega so spravili iz hiše potom revizije. Ta listina je seveda prepovedala prave-mu lastniku hiše, da bi odstranil iz iste le eno brisačo ali skledo, čeravno mu je po drugi strani jamčila, da mu bo vsa njegova imovina vrnjena nepoškodovana po vojni. Sedaj je Rafael Samichstein živel s svojo ženo in peterimi otroci v dveh čumna-tih neke lesene hišice v Broth-engasse, a vsakokrat kadar je šel mimo svoje trgovine, mu j bilo dovoljeno zadovoljstvo nad stajbenimi izboljšavami, ki so jih Nemci na in v njegovi hiši izvršili. V veži in veliki pro-čeljni sobi je bila točilnica z mi-zami in stolicami za goste. V drugi sobi je bila prodajalna. Za to pa so se raztezala po so-banah in drugih prostorih, kjer je nekaj prebivala velika dru-žina, skladišča. Sodi slankov, kisle kumarice, zaboji sveč, sodi petroleja, žepne svetilke, veliki storži sladkorja, konzervirano sadje, marmelade, konzervirano mleko, sardine, umetni med, po-leg ogromnih kupov tobačnih iz-delkov. Raz strop nekaj judov-ske hiše pa so visele svinjske klo-base, salami, prekajene gnjati in slanina.

Ze nekaj časa sem je Griša te prostore kaj dobro poznal. Po-magal je pri razkladanju novo-prispelih tovorov, valil sode sve-žega piva na njih podstavke, po-mival krožnike, čaše, nože in vi-lice — v fensici, "kantinski" Maks je našel nekoga, kateremu je lahko poveljeval ter s tem po-stal resnična avtoriteta. Nje-gov mastni, rdeči obraz, s kodra-to ruso brado in štrlečimi uh-lji se je zvijal hvaležnih smeh-ljajev. Sedaj ni bil več zadnji: čeravno je spadal med malo sku-pino nemških vojakov, ki niso znali podpisati svojega imena, vendar je imel nekoga sedaj, ki je moral poslušati njegove ukaze. Maks, s svojimi debelimi ro-kami in prsti kakor klobase, je bil vesele narave — ako bo vojna v kakih petnajstih mesecih kon-čala, bo on, edini, ki bo lahko kantino peljal naprej tudi v ne-koliko drugih časih.

Tam je stal sedaj, stiskajoč med zobmi konec smodke, ter na-kladal Griši škatlje tobaka. Od časa do časa je Griši pomagal, nato pa je zopet stisnil roke pod svoj usnjati predpasnik, ki je di-šal po vseh mogočih stvarih, predvsem pa po slanikih. Griša je odnašal zabojčke, katere si je visoko nakladal na roko, s po-trpežljivostjo in udanostjo, ka-teri rodi izvežbanost. Čim se je vrnil iz skladišča, je ugledal Ma-ksa v pogovoru s slugom, kate-rega je dobro poznal: bil je slu-ga vojaškega kaplana ter je pri-šel že ponovno, da kupi za svo-jega gospoda posebno vrsto ce-nenih smodk, katere pa se je smelo prodajati samo moštvo. Gospod pastor misli, da dobi mo-štvo dovolj tobaka in smodk. Ta mali temni plevel, ki je tako cen-samo zato, ker so ga zaplenili v državnih skladiščih Belgije, je pa dovolj dober, da osladi kako pastorjevo urico. Tako je upal, da jih bo dobil en zabojček. Se-daj pa je Maks obrazloževal, da sme dobiti vsak vojak dnevno samo šest smodk, da sme glasom

ukaza tej prošnji ugoditi. Po-vdaril je še posebej, da je go-spod pastor dodeljen diviziji, a ne Kommandaturi, pa da seve-da ne bi bilo njegove ekscelenci von Lychowu nikakor pogodu, ko bi izvedel, da njegovi častni-ki, ali pa tudi oni, ki se prište-vajo med častniški zbor, zahte-vajo nekaj, kar lahko dobi samo navadno moštvo. Sluga je to vedel baš tako dobro, kakor Maks in je končno odšel s trdno odločitvijo, naj se Gospodov slu-žabnik, ako hoče izvedeti še kaj več, posluži semkaj sam.

Rjavca sta povešala uhlje in vrat nad dišeče seno, katerega so jima natresli medtem, ko sta ča-kala, da bo voz razložen. Čutila sta, da bo deževalo. Vedela sta, da bosta v najkrajšem času mo-kra in da se kljub temu ne bosta smela ganiti. Griša pa je med-tem, ko je razkladal voz in po-gledoval v sive oblake, vendarle upal, da bo oštedil svoj suknjič nepotrebne moče. Hiša gospoda Samichsteina je stala v vijuga-sti ulici starega Mervinska, bli-zu velikega Bes Medreša, kate-rega so Nemci nazivali uradno: "Velika sinagoga." Vijugaste ulice so bile danes, v nedeljo, skoro prazne. Kajti Kommandatura v Mervinsku je skrbela za to, da so se vojaki in razni dru-gi nastavljeni udeleževali ob nedeljah dopoldne vsaj ene slu-žbe. Popoldne šele je bil vsakdo prost. Vsled človekoljubnega za-držanja kommandature napram manjšinam, je bil pa dodeljen Judom še drug praznik, kajti oni so po starem verskem običaju že prejšnji dan zaprli trgovine ter praznovali svoj Sabat. "Nu, nu," so premišljevali Judje, ko so se šetali v nedeljo v svojih dolgih, črnih kaftanih, "tako je vendar bolje, nego tedaj, ko nas je Kom-mandatura silila, da smo oskru-njevali soboto s tem, da smo mo-rali imeti trgovine odprte."

Nekoliko po enajsti uri so se spremenile mervinske ulice v pravcato vojaško taborišče. Vse trgovine so bile med enajsto in drugo uro odprte, vojaštvo je prihajalo na ulice, a v kakih pet-najstih minutah je bila kantina napolnjena do zadnjega kotička. Tri minute kasneje je že izginil strop z oblaki dima, medtem ko se je od miz glasil krah in gla-sna govorica, a po kotih so pri-čeli kvartati. Konja sta imela prav: pričelo je pršeti — mi-ren, prodirajoč dež. Na Griše-vo srečo je vstopil nek narednik, ki mu je posodil par besedah z Maksom — seveda so bile be-sede podprte s čašico žganja — svoj dežni plašč. Sedaj je bil Griša zavarovan pred dežjem, ker pa se ni smel tobak zmociti, je delal na vprav nenedeljski na-čin. Medtem je Maks v drugi so-bi pridno prodajal svojo "robo": nožke, male baterije, sveče, čokolado, karbid za luči, in seve-da zelo mnogo tobaka v vseh njega oblikah. V pivnici pa je kraljeval narednik Halbscheid, kakor kak duhovnik, ki deli od-rešenje. Izmed tobačnega di-ma sta gledala na vso to množi-co vojakov, ki so sedeli za gro-bimi, neotesanimi mizami in igrali kvarte ali pa pili iz velikih vrčev pivo, od ene strani Njega Velikanstvo, z druge pa vojni maršal von Hindenburg. V zad-njih desetih dneh so bile barake v okolici mesta in blizu kolodvo-ra, kar natrpene vojaštva. Vo-jajstvo je prihajalo in odhajalo vsak dan, a skozi razkuževalni-co — veliko leseno stavbo — je šlo vsak dan nad tisoč mož. Vsi so prihajali od juga in vzhoda in, vsi so vedeli, da je Rusky doce-la na tleh, ter so pripovedovali o japonskih in francoskih topni-skarjih, ki so bežečim Rusom sku-

šali zastaviti pot, medtem ko sta jih zopet z druge strani podili nemška in avstrijska artilerija. "Oj, dečki," je kričal nek top-niški narednik. "Mar mislite, da ne bi mi streljali na našo last-no infanterijo? Čemu so si le oni najeli Francoze in Japonce za to? Oni, ki hoče še živeti, mora pač ubogati ukaze, dokler se živi."

"I, seveda, da bi vi streljali na nas, to vemo vsi," je pričel nekdo od oddelka strojnih pušk. "Saj se ne bi to zgodilo prvič, vi proklete prasice. Seveda lahko storite to, kadar se vam zljubi, kajti vedno najdeš dva nared-nika in deset idijotov, ki so pri-pravljeni storiti to, celo strelja-ti na svoje lastne tovariše. In dokler lahko to storite, se bo vo-jna nadaljevala."

Nekemu mlademu korporalu, ki je sedel z obema pri isti mi-zi, tak pogovor ni ugaljal. Sve-čano je pregledal svoje kvarte in ker je videl, da ne more ničesar storiti, jih je oddal dalje. Nje-gova dva tovariša pa sta bila raztresena in sta se zanimala za vse drugo.

"Poglej onega Rusa," je de-jal prvi ter pokazal na Grišo, ki se je baš tedaj prikazal med vrati z ogromnim zabojem tobaka na ramenih. "Vidiš, tistile člo-vek, je toliko kot mrtev."

"Ta je tisti?" je vprašal kor-poral. "Nu, da, pa saj smo vsi. Prosit, Karl!"

"Da, pa vendarle ne tako da-leč, kakor on. On ima že svoj potni list za drugi svet."

Sedaj je prišla vrsta na tret-jega, ki je pregledoval svoje kar-te ter baš premišljeval, dali naj-gre solo. "D - k!" je dejal. (Človek v usnjatem suknjiču šo-ferja sme reči, kar hoče.) "Sta-ri Lychow tega noče, in ravno-tako tudi Kommandature ne. In tudi se Lychow ne boji drugih medenih čelad. Nikar ne spra-šujta, kdo mi je povedal — a vcm, kaj je povedal oni stari opici, ki sedi v uradu Schiefen-zahna kot sodni svetnik." Nato je premišljeno pogledal svoje karte, kar ga je vsekakor bolj zanimalo nego pa prazno besedi-čenje. Odločil se je, da bi pre-več tvegalo, ko bi šel solo, vsled-česar je tudi on "oddal naprej," kar je seveda imelo za posledico "Ramsch," pri čemer zmaga ti-sti, ki dobi najmanj. Nu, in se-daj je napravil korporal, ki je imel igrati prvi in je imel dokaj slabše karte, bolj vesel obraz. Za-to je postal tudi bolj zgovoren.

"Kreje," je dejal in udaril s karto ob mizo. "In kadar govo-ri o križih, vama moram po-vedati, da sem že videl nagrobni križ onega Rusa — mar mislite, da ne vedo telefonisti ničesar? Mizar Emil in barvar sta stavila z adjutantovim buršem, da je Ruski gotov smrti, in to sem iz-vedel naravnost od nekoga, ki sedi v kommandaturni kanceliji."

"Stvar se že vleče od maja sem. Ali mu je ime Bjušev ali Griša?" je dejal drugi.

"To je tako jasno, kakor r - -" je dejal nepričakovano Maks. Prinesel je bil dve steklenici žganja, da ju izročijo gospodu Halbscheidu ter je postal, da po-gleda, kako igrajo njegovi pri-jatelji. "Bjuševa ni na svetu. Griša je bil namreč prišel sem-kaj z dvema stražnikoma iz voj-nega taborišča, a ta dva sta ga poznala že nad eno leto in pol."

Griša je baš počival ob vrati ter gledal po sobi, ki je bila polna Nemcev ter mešanega du-ha po tobaku in žganju, ne da omenimo piva. Maks se mu je približal. Čuden občutek je pre-žvel tega hamburškega težaka, ki je živel tu tako lepo življenje, ko je pogledal v Rusov spre-me-njeni in skrbilni obraz. Kot neoporekljiv mojster skladišč je Maks vedel prav dobro, da ne bo skrbel nihče zanje tako dobro, kakor je skrbel Griša — in če je hotel komu kaj dati, ga tudi ni bilo nikogar, ki bi znal tako molčati kakor baš Griša. "Ho-češ požirek žganja, Griša?" mu je pošepetal in že sta izginila v skladišče v ozadju. Ta so bila vedno zaprta in v popolni temi,

tako da ne bi noben nepoklicanec mogel izvohati, kaj se v njih na-haja.

"Dežuje kakor iz škafa," je dejal Griša ter se otesel. "Po-žirek žganja bo kaj dobro del-grlu." Hutnil si je v roke. "Saj mi je bilo dovolj mrz zadnjo noč."

Maks je natočil dve čašici kimlovca, enega za Grišo, enega zase, in dejal: "Glej, Ruski, ti si hiter delavec. Ze dolgo časa je, odkar nisi čikal tobaka: tu imaš, a kasneje ti bom zatak-nil v hlačni žep še steklenico žganja — ali bo prav? Morebiti ti bo še kaj hladnih noči. Je seveda proti predpisom, prija-telj, a nikar se ne boj. Pa da nihče ne vidi, veš?"

Griša je počasi in zamišlje-no srkal izvrstni kimlovec ter si mislil: "Steklenica žganja! Hu-dič je v Babki!" In takoj se je odločil, da ne bo steklenice spre-jel, seveda tako, da ne bo nih-če užaljen radi tega. Pomežik-nil je Maksu ter ga udaril po ramenu: "Hvala, Maks, dober človek si — a raje na vzajem. Vidiš, ne morem baš primerno skriti žganja pod svojo posteljo, vsak dan jo premečejo. Zato bi pa skoro raje popil od časa do časa kako kapljo tu. Kar tam za oni sod slankov jo postavi."

Maks se je zarežal: "Prav imaš." In postavil je stekleni-co za sod. Griša mu je stisnil roko in se nasmehljaj, a brazgo-tina med obrvima se je še po-večala, ko je zopet šel ven k vo-zu. Medtem so vojaki pri mi-zi igrati končali, karte zopet zme-šali in jih delili. Pogovor o Ru-su pa se je razširil sedaj tudi na gledalce. Za igralci sta stala tu-di dva konjenika, prvi od vojaške pekarije, drugi od policije na konjih. Prvi je služil popred pri dragoncih in je imel vsled te-ga rumene našive, drugi pa je bil od huzarjev ter je imel zato mo-dre našive na hlačah in kapi.

"Da, ampak glejte," je pri-čel huzar, medtem ko so ostali pazljivo poslušali. "Za zadevo tega Rusa tiči vse kaj več."

"Da, vse kaj več," je pritnje-val pek. "Pomeni, da je ni več pravice na tem svetu. Kar bo doletelo njega, doleti lahko vsak dan tudi nas."

"Sodnija in sodniki morajo bi-ti," je dejal počasi oni od stroj-nih pušk. "Vendar pa morajo biti pravični, sicer ne moramo zaupati ničemer in nikomur. Dr-žava mora biti kakor tehtnica z blagom na eni strani, a uteži na drugi — lepo v ravnovesju. Pra-vica mora biti," je dejal ter po-gledal pa poslušalcih. Njim pa se je zdela stvar tako naravna, da ni nihče niti prikimal.

"Mi je pač ne vidimo," je de-jal topničar in nek možek od od-delka možnarjev se je temu tako zasmejal, da je moral sesti.

"Dopust in porcija in tako da-lje, kaj?"

"Da sta dopust in pa naša hra-na enaka, potem bi bila vojna kaj prijetna zabava," je modro-

V St. Charles, Ill. se je kača zapletla v pajčevino. Hotela se je oprostiti, toda pajek je vedno predel nove mreže okrog nje. Boj je trajal 24 dni in kača je že oma-govala, ko je posredovala Chica-go Humane Educational družba in kačo oprostila.

Mnogokrat se pripeti da smo poklicani za postrežbo k družini, ki je v jako skrom-nih razmerah. V takih slučajih so naše cene jako zmerne, dasi je naša postrežba v vseh ozirih popolna.

Naš namen je postreči vsem in da vprašanje finance ne sme odvrniti onih, ki žele naše po-štene postrežbe.

Mrs. Maybelle Viall, bolniška strežnica v Cincinnati, ki je po-motoma dala trem bolnikom strupa mesto zdravlila.

val nek pešec, ki je imel epav-lete na ramah privihane (na ta način so prikrivali številke po-sameznih polkov, ki so jih pre-meščali).

"Da," je pritrdil korporal, "za stvarjo tiči nekaj. Jaz jo pozorno zasledujem."

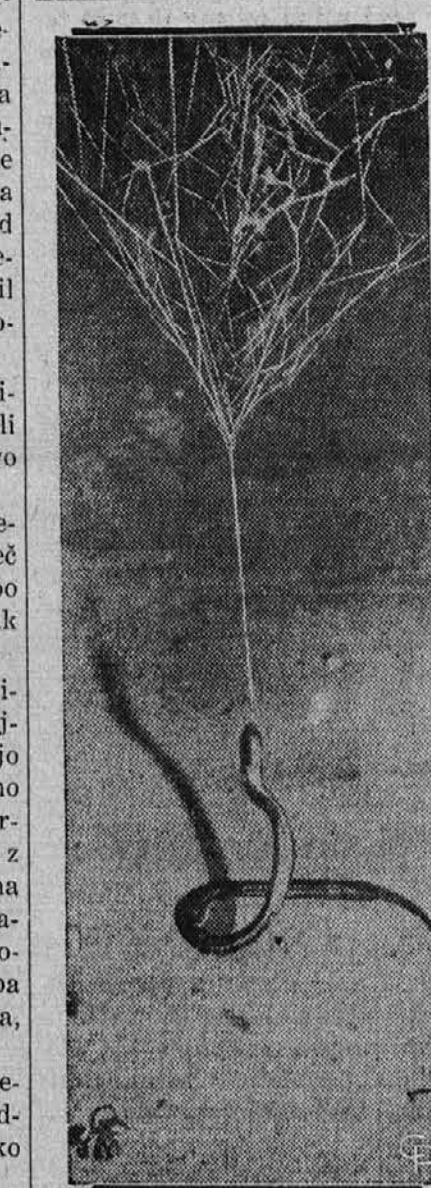
"In tako tudi drugi," je dejal šofer. "Paleske je pisal o tem svojemu bratu. Njegov brat je v Borsig-u, veš, in tako bodo vsaj imeli kaj govoriti, medtem ko delajo municijo za nas."

"Da," je dejal mož v sredini, ki je imel zopet slabo karto. "Naj vsi izvejo o stvari. Še da-nes bom pisal svojemu svaku Pawliku, ki dela s Poljaki v rud-nikih v zgornji šleziji. Tudi nje pitajo z lažmi, kakor nas. Kdo pa je tistile tam?"

Rusobradi narednik v razce-franem suknjiču lnijskih čet, s kapo porinjeno na tilnik, s ko-zarcem žganja v roki in smodko med prsti je stopal od skupine do skupine pivcev in kvartačev. Bil je nekoliko vinjen in zato tu-di nekoliko razburljiv. Vsi pa so ostali pozorni na red železne-ga križca prvega razreda, ki ga je nosil na svojem suknjiču — kar je seveda bilo nekaj nena-vadnega za človeka, ki je spadal k moštvo.

(Dalje prihodnjše)

Oglasi v "Ameriški Do-movini" imajo vedno do-ber vspeh.

V St. Charles, Ill. se je kača zapletla v pajčevino. Hotela se je oprostiti, toda pajek je vedno predel nove mreže okrog nje. Boj je trajal 24 dni in kača je že oma-govala, ko je posredovala Chica-go Humane Educational družba in kačo oprostila.

Gilbert Bettman, Republican

Robert J. Bulkley, Democrat

Senator Bulkley in državni pravdnik Bettman iz države Ohio bosta imela 26. septembra debato v Cincinnatiju o re-publikanski prohibicijski platformi.

V BLAG SPOMIN

K DRUGI OBLETNICI SMRTI NAŠEGA LJUBLJE-NEGA SOPROGA IN OČETA

FRANK ŠTRUMBEL

Ze drugo leto je minilo, odkar si nas, ljubljeni, zapustil, 24. septembra, 1930. Ni minila še ura, da bi nam šel izpred oči. Daleč v daljavi je gomila, ki je zagnila našega ljubljenege očeta.

Ljubi mož in dragi oče, več ne čuje se Tvoj glas; v raket so Te položili in odnesli proč od nas.

Oj usoda, ti življenje nam prehitro zagreniš; radost v srčno nam trpljenje vsem naenkrat spremeniš.

Solza pada še nečeta, tužno bje nam srce, smrt odvzela nam očeta in moža za vedno je.

Hitro čas v večnost gine, dan za dnevom proč hiti, zbuja razne nam spomine, ali tuge ne vteši.

Ah, čemu september mesec, dragi si nam vzel zaklad? Dneve srečne si spremenil v žalovanje nam in jad.

Dragi mož in ljubi oče, prosil je Boga za nas, da bi enkrat, če mogoče, združil nas trobente glas.

Žalujoci ostali:

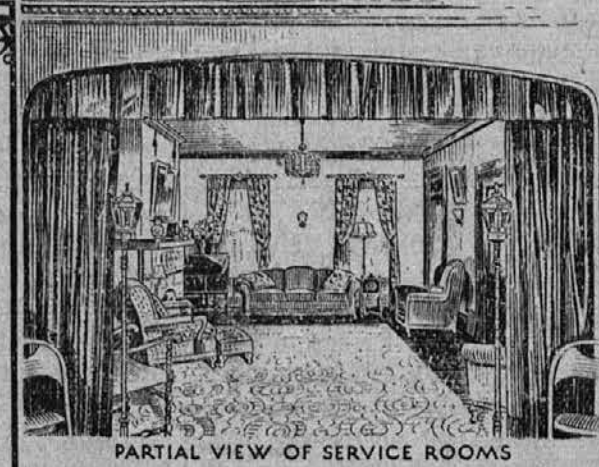
Mary Štrumbel, soproga in otroci.

Cleveland, O., 24. septembra, 1932.

Mnogokrat se pripeti

da smo poklicani za postrežbo k družini, ki je v jako skrom-nih razmerah. V takih slučajih so naše cene jako zmerne, dasi je naša postrežba v vseh ozirih popolna.

Naš namen je postreči vsem in da vprašanje finance ne sme odvrniti onih, ki žele naše po-štene postrežbe.

PARTIAL VIEW OF SERVICE ROOMS

AUGUST F. SVETEK
FUNERAL DIRECTOR

478 EAST 152ND ST.
KENMORE 2016